

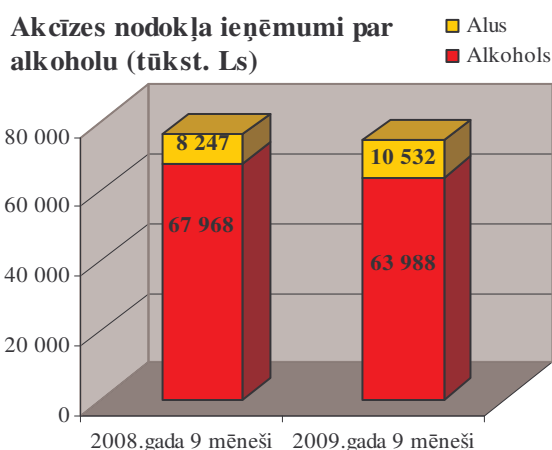
Alkohola aprīte 2009.gada 9 mēnešos

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi

2009.gada deviņos mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholu, tai skaitā alu, ir **Ls 74,5 milj.**, kas ir par Ls 1,7 milj. jeb **par 2% mazāk** kā pērnā gada deviņos mēnešos (skatīt *1.pielikumu*), ko pamatā ietekmēja realizācijai Latvijā novirzīto alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) apjomu kritums – 2009.gada deviņos mēnešos tie ir par 29% zemāki kā pērn tajā pat laika periodā.

Nemot vērā ekonomisko situāciju valstī, kad gada sākumā strauji saruka tirdzniecības apjomi mazumtirdzniecībā, kritās arī alkoholisko dzērienu realizācijas apjomi un līdz ar to arī akcīzes nodokļa ieņēmumi. Tādējādi šī gada jūlijā tika veiktas izmaiņas valsts budžetā iekasējamā akcīzes nodokļa ieņēmumu plānā 2009.gadam – par alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) plāns tika samazināts no Ls 110 milj. uz Ls 92,2 milj., savukārt alum tika palielināts no Ls 11,0 milj. uz Ls 11,6 milj.

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu par alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) par aptuveni Ls 4 milj. nespēja kompensēt ieņēmumu pieaugums par alu (+Ls 2,2 milj.). Alus, neskatoties uz lielo īpatsvaru alkoholisko dzērienu patēriņā (78%), akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā sastāda tikai 14%, kas viennozīmīgi saistāms ar krasi zemāko akcīzes nodokļa likmi salīdzinājumā ar citiem dzērienu veidiem ar vienādu alkohola stiprumu (skatīt *2.pielikumu*).

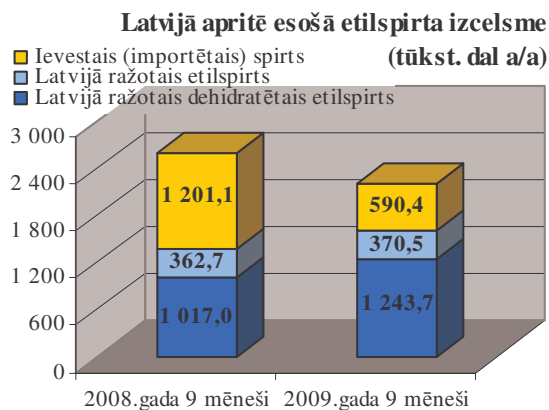
Kā viens no būtiskākajiem faktoriem, kas šogad ietekmēja akcīzes nodokļa ieņēmumus, ir nodokļa likmju palielināšana, kas alkoholiskajiem dzērieniem tika realizēta pat divas reizes – šī gada 1.februārī (par 12% alum, par 33% vīnam un raudzētajiem dzērieniem un par 31% pārējam alkoholam), kā arī 1.jūlijā (alum par 50% un par 8% pārējiem alkoholiskiem dzērieniem). Tieši likmju paaugstināšana spēja kompensēt iespējamo kraso nodokļa ieņēmumu samazinājumu, kas būtu vērojams pie tik strauja (-29%) legālo alkoholisko dzērienu tirgus sarukuma. Tomēr tieši nodokļa likmju palielinājums, kas tiešā veidā ietekmēja alkoholisko dzērienu cenu kāpumu, izraisīja legālā tirgus apjomu samazinājumu.

Papildus ieņēmumi valsts budžetā tika nodrošināti arī no ieviestajām obligātajām inventarizācijām, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā. Lai arī daudzi komersanti bija neapmierināti ar inventarizāciju veikšanu ar mērķi aprēķināt valsts budžetā papildus nomaksājamo akcīzes nodokļa summu, tomēr tas ļāva saglabāt godīgas konkurences iespējas visiem legālā tirgus dalībniekiem, neļaujot radīt mākslīgus tirdzniecības krājumus ar mērķi tos realizēt par būtiski zemākām cenām. VID bija izveidojis gatavus inventarizāciju sarakstus ar visu inventarizējamo alkoholisko dzērienu nosaukumiem, dodot iespēju visiem interesentiem tos lejupielādēt no VID mājas lapas internetā, tādējādi būtiski atvieglojot komersantu darbu.

2. Spirta aprite

Latvijā spirta aprite tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz arī ierobežotu spirta apritē iesaistīto personu loku – etilspirta ražošanu šogad veikuši četri komersanti piecās akcīzes preču noliktavās, savukārt etilspirta ievēšanu no citām ES dalībvalstīm 2009.gada deviņos mēnešos veikuši pieci komersanti. Kopējos spirta aprites rādītājus skatīt 5.pielikumā.

2.attēls

2009.gada deviņos mēnešos Latvijā kopumā **saražoti** 1614 tūkst. dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 324 tūkst. dal a/a jeb **par 17% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. 77% no valstī saražotā spirta ir dehidratētais spirts, ko Latvijā ražo divi komersanti.

Etilspirta ražošanas apjomu pieaugums ir pateicoties citu Eiropas valstu pieprasījuma kāpumam, jo Latvijā šī gada deviņos mēnešos noieta

tirgus ir būtiski samazinājies, ņemot vērā kopējo alkoholisko dzērienu realizācijas apjomu samazinājumu, kā arī to, ka gada sākumā tika lietoti pērnā gada nogalē izveidotie spirta krājumi.

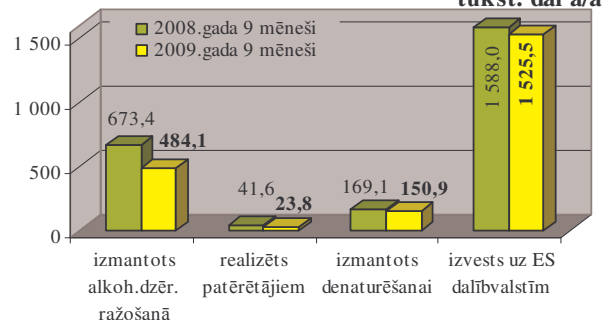
Lai valstī nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta, Latvijā spirts tiek arī ievests – 2009.gada deviņos mēnešos valstī **ievesti** 590,4 tūkst. dal a/a etilspirta, kas ir par **51% mazāk** kā pērn. Etilspirts Latvijā tika ievests no Vācijas, Nīderlandes, Francijas, Slovākijas, Krievijas un Ukrainas, savukārt no Lietuvas tiek ievests ūdensspirta maisījums pārstrādei. Praktiski viss Latvijā ievestais spirts tiek izmantots alkoholisko dzērienu ražošanā.

No kopējā 2009.gada deviņos mēnešos valstī pieejamā etilspirta apjoma – 2322,9 tūkst. dal a/a (krājumi gada sākumā + saražots + ievests):

3.attēls

- **66%** nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm, un to apjomi ir samazinājušies par 4% salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu;
- **21%** izmatoti alkoholisko dzērienu ražošanā un šie apjomi salīdzinājumā ar pērnā gadu ir samazinājušies par 28%;
- citiem spirta patērētājiem nodotais apjoms ir samazinājies par 43% salīdzinājumā ar pērnā gadu, taču tie ir salīdzinoši nelieli apjomi, kas kopējā izlietojumā sastāda **1%**.

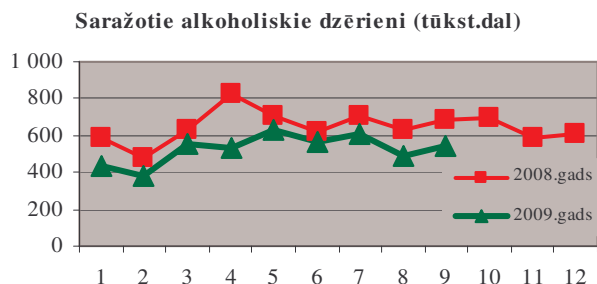
Latvijā pieejamā etilspirta izlietojums
tūkst. dal a/a

3. Alkoholisko dzērienu ražošana

2009.gada septembra beigās 19 komersantiem 26 akcīzes preču noliktavās ir atļautas tādas darbības ar alkoholu (neskaitot alu) kā ražošana, apstrāde, pārstrāde un fasēšana. Alkoholisko dzērienu (neskaitot alus) ražošana 2009.gada deviņos mēnešos veikta 18 akcīzes preču noliktavās.

4.attēls

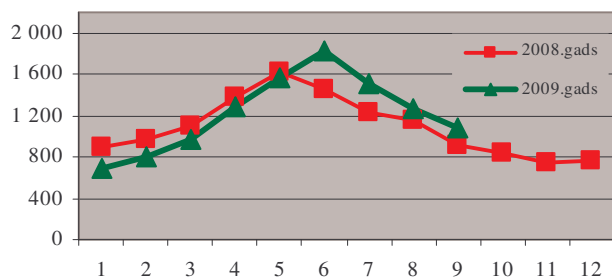

Kanādu) un 26% izvesti uz ES dalībvalstīm.

Latvijā ražoto dzērienu (neskaitot alu) sortimentā šī gada deviņos mēnešos kā ierasts dominē degvīns, sastādot 62% saražoto dzērienu struktūrā. Kaut arī vairāk kā puse (76%) no Latvijā saražotā degvīna tiek izvests no valsts (galvenokārt uz ASV, Vācijas un Lietuvu), degvīns no valstī ražoto dzērienu sortimenta joprojām ir populārākais dzērienu veids arī Latvijas patērētājiem. Savukārt alkoholiskie kokteiļi saražoto dzērienu sortimentā sastāda 13%, kas kā ierasti lielākoties arī tiek patērēti Latvijā. Raudzētie dzērieni ieņem stabilu vietu (9% īpatsvara) Latvijā ražoto dzērienu sortimentā, un nedaudz vairāk kā puse no saražotā apjoma tiek izvesta no valsts, pārsvarā uz Lietuvu.

2009.gada septembra beigās 17 komersantiem bija tiesības veikt tādas darbības kā alus ražošana, apstrāde, pārstrāde un fasēšana. No tiem 14 komersantiem ir piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss.

Saražots alus (tūkst.dal)

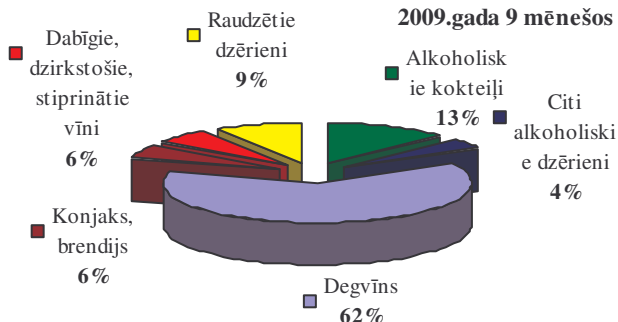
realizēts Latvijā – šī gada deviņos mēnešos realizācijai Latvijā nodoti 8819 tūkst. dal saražotā alus, kas ir **par 8% mazāk** kā pērn deviņos mēnešos (skat. 4.pielikumu). Tikai aptuveni 8% no valstī saražotā alus tiek izvesti uz citām valstīm, pie tam 84% no izvestā apjoma – uz Lietuvu.

2009.gada deviņos mēnešos Latvijā kopumā saražoti 4743 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 18% mazāk** kā 2008.gada attiecīgajā periodā (skat. 3.pielikumu).

No valstī saražotajiem alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) 2009.gada deviņos mēnešos 37% realizēti Latvijā, 34% eksportēti uz trešajām valstīm (pamatā uz ASV un

5.attēls

Latvijā ražoto dzērienu struktūra (neskaitot alu) 2009.gada 9 mēnešos

Alus ražošanā 2009.gada deviņos mēnešos kopumā saražoti 10 996 tūkst. dal alus, kas ir **par 3% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. No kopumā Latvijā saražotā alus apjoma 11% jeb 1174 tūkst. dal saražoti vietās, kam piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss.

80% no saražotā alus tiek

4. Importēto/ievesto alkoholisko dzērienu aprite Latvijā

2009.gada deviņos mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 3510 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 25% mazāk** kā pērnā gada deviņos mēnešos. Tomēr akcīzes preču noliktavās ievestie preču apjomi būtībā neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus, jo liela daļa dzērienu atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiek pārvietoti uz citām ES dalībvalstīm vai eksportēti.

Nedaudz vairāk kā puse – **1820 tūkst. dal** ievesto/importēto alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), 2009.gada deviņos mēnešos tika izlaisti brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā, kas ir **par 29% mazāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. *3.pielikuma 1.2.tabulu*).

Savukārt alus no citām valstīm Latvijā tiek ievests salīdzinoši nelielos apjomos, kas pamatā saistīts ar to, ka Latvijā priekšroka tiek dota vietējā ražojuma alum, lai arī šī proporcija šogad mainās par labu ārvalstu ražojumiem. 2009.gada deviņos mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 1453 tūkst. dal alus, kas ir **par 4% mazāk** kā pērn.

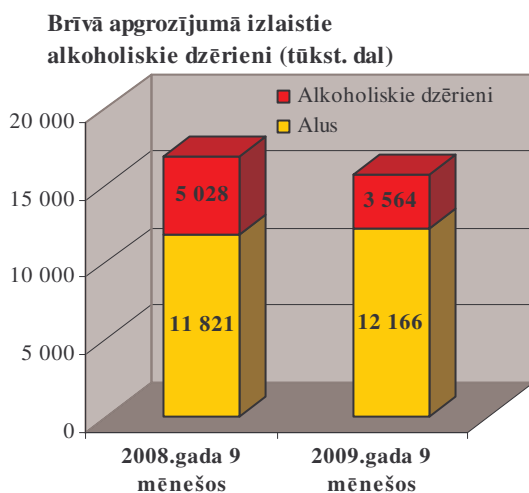
Brīvā apgrozījumā alus tiek izlaists ne tikai no akcīzes preču noliktavām, patēriņam Latvijā tiek izlaists arī piecu vairumtirgotāju importētais alus un trīs apstiprināto tirgotāju no citām dalībvalstīm saņemtais alus, izmantojot situāciju, ka alus ir alkoholiskais dzēriens, kas nav marķējams ar akcīzes nodokļa markām.

Kopumā šī gada deviņos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti 3347 tūkst. dal ievestā/importētā alus, kas ir **par 49% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. Tomēr šis apjoms ir tikai neliela daļa no kopējā alus apjoma valstī, kas saistīts ar to, ka Latvijā turpat $\frac{3}{4}$ patērētāju izvēlās vietējā ražojuma alu.

5. Kopējā alkoholisko dzērienu realizācija Latvijā

2009.gada septembra beigās 78 komersantiem bija 93 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, tai skaitā 57 komersantiem 64 akcīzes preču noliktavās bija tiesības veikt darbības ar alu. Savukārt licences apstiprināta tirgotāja darbībai ir spēkā 4 komersantiem.

7.attēls

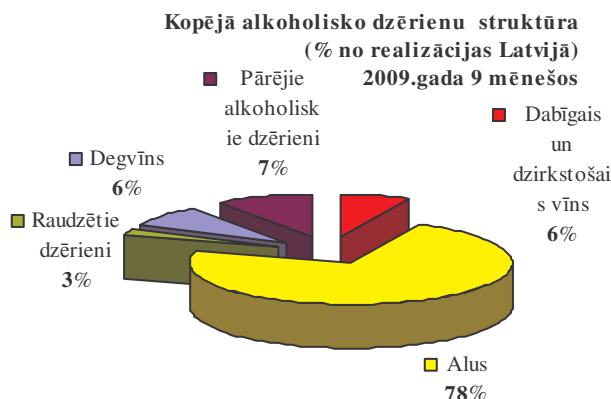
2009.gada deviņos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti **3564 tūkst. dekalitri** (turpmāk – dal) **alkoholisko dzērienu**, kas ir par 29% mazāk kā pērnā gada deviņos mēnešos, kā arī **12 166 tūkst. dal alus**, kas ir par 3% vairāk kā 2008.gada attiecīgajā periodā.

Kā jau iepriekš tika minēts, 2009.gada deviņos mēnešos kopējā alkoholisko dzērienu struktūrā 78% no valstī realizācijai novirzītajiem alkoholiskajiem dzērieniem sastāda alus, tomēr būtiski zemās tiem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes dēļ, alus apjomu izmaiņas visai minimāli ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus.

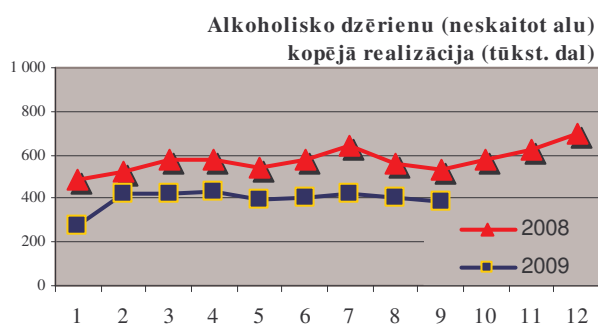
Degvīns un pārējie „spirtotie” alkoholiskie dzērieni kopējā alkohola realizācijā šī gada deviņos mēnešos sastāda 13%, taču augstās nodokļa likmes dēļ to īpatsvars akcīzes nodokļa ieņēmumos ir noteicošais – 76%.

Dabīgie un dzirkstošie vīni aizņem 6% īpatsvara kopējā dzērienu realizācijā, savukārt pārējie raudzētie dzērieni – 3%.

3.pielikuma 2.tabulā ir redzamas precīzas izmaiņas realizācijas apjomos katram alkoholisko dzērienu veidam, savukārt izmaiņas alus - 4.pielikumā.

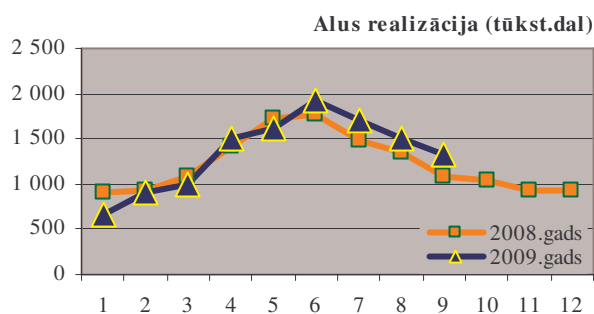
Šī gada deviņos mēnešos **realizācijai Latvijā novirzīti 3558 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu)**, kas ir par 1468 tūkst. dal jeb **par 29% mazāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. Samazinājums realizācijas apjomos salīdzinājumā ar pērnā gada vērojams visiem alkoholisko dzērienu veidiem, visbūtiskāk alkoholisko kokteiļu un degvīnu grupā.

Neskatoties uz iepriekšējos gados novēroto alkoholisko dzērienu realizācijas apjomu aizvien pieaugošo kāpumu, šī gada rādītāji liecina par stabilu legālo alkohola apjomu realizācijas apjomu kritumu valstī, ko galvenokārt veicināja akcīzes nodokļa likmes palielinājuma izraisītais cenu pieaugums.

10.attēls

Tomēr lielāko daļu no alkohola tirgus Latvijā sastāda alus. Tā īpatsvars kopējā alkohola realizācijas struktūrā ir ap 65% ziemas periodā, sasniedzot 80% vasaras mēnešos. Alus realizācijas sortimentā dominē (72%) Latvijā ražotā produkcija. Kopumā **2009.gada deviņos mēnešos alus realizēts 12 175 tūkst. dal** apjomā, kas ir par 409 tūkst. dal jeb **par 3% vairāk** kā pērn attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikumu).

2009.gada septembra beigās Latvijā 182 komersantiem bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai, no kuriem 153 veica vairumtirdzniecības darbības ar alkoholiskiem dzērieniem, 127 komersanti veica vairumtirdzniecību ar alu. Savukārt 4802 komersantiem (9682 deklarētās darbības vietas) bija spēkā licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai un 223 licences alus mazumtirdzniecībai, kurās deklarētas 296 darbības vietas.

Informāciju par lielākajiem komersantiem šī gada deviņos mēnešos skatīt 6.pielikumā, savukārt populārākos Latvijā realizēto alkoholisko dzērienu un alus nosaukumus 7.pielikumā.

Šmite 67016877